

LITERATURA GREGA ARCAICA I CLÀSSICA

CURS 2011-12

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Literatura grega arcaica i clàssica
Codi	100416
Crèdits ECTS	6
Curs i període en què s'imparteix	Segon curs - primer semestre
Horari	http://www.uab.es/Document/516/134/grauEstudisClassics.pdf
Lloc on s'imparteix	Facultat de Filosofia i Lletres
Llengües	Català

<u>Professor/a de contacte</u>	
Nom professor/a	Esperança Ramírez Sevilla
Departament	Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana
Universitat/Institució	UAB
Despatx	B7/127
Telèfon (*)	93 586 84 01
e-mail	esperanza.ramirez@uab.cat
Horari d'atenció	Dimecres de 12.00 a 13:30

2. Equip docent

Nom professor/a	
Departament	
Universitat/Institució	
Despatx	
Telèfon (*)	
e-mail	
Horari de tutories	

3.- Prerequisits

Aquesta assignatura es concep com una iniciació a la història de la literatura grega de les èpoques arcaica i clàssica, de manera que no es requereixen coneixements previs d'aquesta matèria per poder cursar-la. Tanmateix, és recomanable que els estudiants que ja han cursat assignatures d'aquest tipus en el batxillerat en repassin els continguts.

És convenient, però no imprescindible, que els estudiants tinguin coneixements de grec clàssic. També es recomana un nivell bàsic d'anglès i francès, atès que es podran fer activitats extretes de bibliografia en aquestes llengües.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

Aquesta assignatura forma part de la matèria "Literatura" del segon curs del grau en Estudis Clàssics i es planteja com una assignatura de formació bàsica.

Els seus continguts cerquen oferir una aproximació a l'estudi dels primers períodes de la literatura grega, tot definint-ne els conceptes i els límits temàtics i cronològics, per tal que els alumnes puguin reconèixer i analitzar les obres i els autors que en formen part.

Tant pel que fa als continguts com a la metodologia, aquesta assignatura forma una unitat temàtica amb l'assignatura "Literatura grega clàssica i hel·lenística", programada per al tercer curs del grau en Estudis Clàssics.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència	CE1. Conèixer i entendre els textos grecs escrits en prosa i en vers
Resultats d'aprenentatge	RA1. Llegir i interpretar adequadament textos literaris grecs de les èpoques arcaica i clàssica. RA2. A partir d'un fragment de text, distingir les idees principals de les secundàries i fer una síntesi dels seus continguts. RA3. Identificar les fonts primàries de la literatura grega de les èpoques arcaica i clàssica, tant d'un autor concret com dels textos dels seus contemporanis. RA4. Localitzar i analitzar en clau metaliterària els textos que parlen de les característiques d'un autor, d'una obra o d'un gènere literari.

Competència	CE2. Conèixer els instruments bibliogràfics	
Resultats d'aprenentatge		RA5. Conèixer i saber utilitzar els instruments bibliogràfics que permetin documentar la visió d'un autor, d'una obra o d'un gènere literari. RA6. Conèixer i dominar els continguts i característiques dels principals manuals de la literatura grega. RA7. Utilitzar els principals manuals de la literatura grega per tal de documentar buits d'informació.

Competència	CT1. Produir textos sobre temes literaris	
Resultats d'aprenentatge		RA8. Redactar textos acadèmics expressant i argumentant una determinada opinió o idea. RA9. Escriure de forma ordenada i intel·ligible sobre qualsevol tema relacionat amb un autor, obra o gènere de les èpoques arcaica i clàssica de la literatura grega a partir de la informació metaliterària que l'alumne hagi pogut trobar, adequadament contrastada amb les fonts secundàries.

Competència	CT2. Expressar de manera oral conclusions sobre temes literaris	
Resultats d'aprenentatge		RA10. Presentar a una audiència les claus necessàries per entendre qualsevol autor, obra o gènere de la literatura grega de les èpoques arcaica i clàssica, a través de textos antics adequadament traduïts i no a través de manuals.

Competència	CT3. Posar en comú coneixements, idees, opinions i dubtes	
Resultats d'aprenentatge		RA11. Treballar en equip, compartir textos claus i fonts de coneixement, complementar-se amb els companys en la lectura de bibliografia secundària i coordinar una exposició conjunta, especialment en casos d'autors, obres o gèneres complexos.

CE = competència específica/ CT = competència transversal

6.- Continguts de l'assignatura

Els continguts d'aquesta assignatura comprenen, d'una banda, l'aproximació teòrica als principals autors, obres i gèneres literaris grecs de les èpoques arcaica i clàssica i, de l'altra, la realització de comentaris de text i de traduccions per tal de poder assimilar i aplicar els coneixements teòrics adquirits.

Els temes que es tractaran són aquests:

I. Concepte de literatura grega

- I.1. Els grans períodes de la literatura grega
- I.2. Els principals gèneres literaris
- I.3. Tradició i originalitat
- I.4. Mite i logos
- I.5. Literatura i societat a la Grècia antiga: la literatura com a expressió d'ideologies de classe
- I.6. Les fonts i la transmissió de la literatura grega

II. Els orígens i el caràcter de l'èpica grega

- II.1. La composició oral i l'adopció de l'escriptura. Poesia aèdica i rapsòdica
- II.2. Els elements de la composició èpica
- II.3. Els grans cicles narratius: el Cicle Tebà. El Cicle Troià
- II.4. Els Himnes homèrics

III. L'epopeia homèrica

- III.1. Anàlisi de la Ilíada
- III.2. Anàlisi de l'Odissea
- III.3. La qüestió homèrica
- III.4. La llengua dels poemes homèrics

IV. La poesia hesiòdica

- IV.1. Hesíode i la poesia genealògica i didàctica
- IV.2. Teogonia: cosmogonia, teomàquia i teologia de la dike
- IV.3. Treballs i Dies: la condició humana i social. La dike com a praxi i ètica del treball
- IV.4. Hesíode i Orient
- IV.5. El corpus Hesiodicum

V. L'elegia i el iambe

- V.1. Els canvis econòmics, socials i polítics en els segles VII i VI aC.
- V.2. El poeta líric com a intèrpret del seu grup social. El naixement de l'individualisme
- V.3. Els gèneres de la poesia lírica
- V.4. Característiques dels gèneres iàmbic i elegíac: orígens, estil, metres i continguts
- V.5. Els àmbits literaris de l'elegia i el iambe
- V.6. El iambe: lluita política i invectiva personal.
- V.7. Arquíloc. Semònides. Hipòanax
- V.8. L'elegia ètica i política
- V.9. Cal·lí. Tirteu. Soló. Mimnerm. Xenòfanes
- V.10. Teognis i la Col·lecció Teognídia

VI. La lírica coral

- VI.1. Orígens, estils, gèneres i continguts de la lírica coral
- VI.2. Els primers poetes
- VI.3. Poesia coral a Esparta: Alcma
- VI.4. Lírica coral narrativa a l'occident grec: Estesícor i Íbic
- VI.5. La renovació de la lírica coral: Simònides
- VI.6. L'esplendor de la lírica coral: Baquilides i Píndar

VII. La poesia monòdica

- VII.1.** Origen, estil, llenguatge i continguts
- VII.2.** Poesia política a Lesbos: Alceu de Mitilene
- VII.3.** Erotisme i ètica en Safo
- VII.4.** Anacreont: humor i erotisme
- VII.5.** La poesia popular

VIII. Els primers filòsofs grecs

- VIII.1.** El context econòmic i cultural
- VIII.2.** El pensament filosòfic: originalitat i aportació de Grècia
- VIII.3.** Els filòsofs presocràtics: filosofia física, de l'ésser i de l'esdevenir; els primers materialistes
- VIII.4.** Els físics milesis
- VIII.5.** Pitàgoras i els pitagòrics
- VIII.6.** L'estil aforístic d'Heraclit
- VIII.7.** Poesia mitopoètica en Parmènides
- VIII.8.** Empèdocles, mestre de veritat
- VIII.9.** La filosofia materialista: Anaxàgoras
- VIII.10.** Leucip i Demòcrit

IX. Literatura científica i tècnica

- IX.1.** Els orígens de la sistematització científica
- IX.2.** Pensament abstracte i empirisme. Els escrits científics i tècnics
- IX.3.** Matemàtica i astronomia
- IX.4.** Els orígens de la medicina empírica

X. El naixement de la historiografia

- X.1.** Transformacions socials i invenció del passat
- X.2.** Els primers documents: genealogies i memòries de viatge
- X.3.** Els primers historiadors i geògrafs
- X.4.** Els primers logògrafs: Hecateu, Acusilau, Ferecides i Hel·lànic
- X.5.** Heròdot i la dimensió tràgica de la història: llengua i estil
- X.6.** Complexitat i unitat de l'obra d'Heròdot

XI. Sofística i oratòria grega

- XI.1.** Els orígens de l'oratòria: el discurs preretòric
- XI.2.** El moviment sofístic: Protàgoras, Gòrgias, Pròdic, Hípias
- XI.3.** Retòrica i democràcia en l'època clàssica
- XI.4.** Els gèneres oratoris
- XI.5.** L'estructura i el llenguatge del discurs

XII. La tragèdia grega

- XII.1.** Democràcia i teatre en el segle V aC.
- XII.2.** El problema de l'origen de la tragèdia
- XII.3.** Els primers poetes tràgics
- XII.4.** Estructura formal de la tragèdia
- XII.5.** Llengua i estil
- XII.6.** Concursos i representacions
- XII.7.** Èsquil, creador de la tragèdia. L'optimisme ètic i polític
- XII.8.** Sòfocles, el poeta d'Atenes, i la tècnica dramàtica. El pessimisme sofocleu
- XII.9.** Eurípides i la crisi de la polis. L'influx dels sofistes

N.B. Els punts d'aquest temari que eventualment no siguin tractats per qüestió de temps, podran ser inclosos dins de l'assignatura "Literatura grega clàssica i hel·lenística", programada per al tercer curs del grau en Estudis clàssics.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

La metodologia docent d'aquesta assignatura consistirà en combinar les explicacions teòriques de cadascun dels temes amb textos originals o en traducció que serveixin per il·lustrar i aplicar els coneixements adquirits.

A principi del curs es lliurarà un dossier amb una selecció de textos que, d'una banda, seran comentats a classe i, de l'altra, serviran per al treball individual o en grup dels alumnes. Al llarg del curs se'n podran afegir altres de complementaris, en funció de les necessitats i els interessos dels estudiants.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENENTATGE
----------------------	-----------	-------	-----------------------------

Dirigides (32%)

Exposició dels temes d'acord amb la programació de l'assignatura	30 h.	RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA6, RA7, RA8
Presentació oral o escrita de comentaris de text	15 h.	RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA6, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11
Realització d'exàmens parcials (2)	3 h.	RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA8, RA9
TOTAL	48 h.	

Supervisades (18%)

Lectura orientada i comentari de la <i>Teogonia</i> d'Hesíode	20 h.	RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA6, RA7, RA8, RA9, RA11
Exercicis puntuables	7 h.	RA1, RA2, RA4, RA5, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11
TOTAL	27 h.	

Autònomes (50%)

Interpretació dels autors, de les obres i dels gèneres literaris tractats	40 h.	RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA7, RA10, RA11
Realització de comentaris de text	35 h.	RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11
TOTAL	75 h.	

8.- Avaluació

L'avaluació d'aquesta assignatura es farà tenint com a referència les activitats d'avaluació que consten en el quadre inferior.

És important que l'estudiant tingui en compte que l'avaluació també contempla l'assistència regular a classe i la realització i lliurament de les activitats proposades a classe en els terminis establerts.

A la reavaluació final, l'estudiant podrà recuperar la nota corresponent a les activitats sobre la *Teogonia* d'Hesíode (15%) i un dels dos exàmens parcials realitzats al llarg del curs (35%).

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ	HORES	RESULTATS D'APRENENTATGE
Exercicis puntuables = 15%	7 h. (activitat supervisada)	RA1, RA2, RA4, RA5, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11
Activitats sobre la lectura de la <i>Teogonia</i> d'Hesíode = 15%	20 h. (activitat supervisada)	RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA6, RA7, RA8, RA9, RA11
1r Examen parcial (28/10/2011) = 35%	1,5h (activitat dirigida)	RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA8, RA9
2n Examen parcial (17/01/2012) = 35%	1,5h (activitat dirigida)	RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA8, RA9

9- Bibliografia

Manuais bàsics

Alsina Clota, J., *Literatura griega. Contenido, problemas y métodos*, Barcelona, Ariel 1967

Lesky, A., *Historia de la literatura griega*, Madrid, Gredos 1968

López Férez, J.A. (ed.), *Historia de la literatura griega*, Madrid, Cátedra 1988

NB. S'anirà afegint bibliografia específica per als diversos temes i autors a mida que es vagi desenvolupant cada punt del temari a classe

10.- Programació de l'assignatura

El temari de l'assignatura es desenvoluparà d'acord amb aquest calendari orientatiu, tot i que es poden produir canvis a causa d'imprevistos o de necessitats puntuals dels alumnes.

Entre les activitats previstes s'inclou la realització de dos exàmens parcials (els dies 28 d'octubre i 17 de gener), la qualificació dels quals representarà el 70% de la nota final. D'altra banda, periòdicament es realitzaran exercicis puntuables sobre temes tractats a classe, la suma dels quals valdrà el 15% de la nota. A més a més, es farà un treball obligatori sobre la lectura de la *Teogonia* d'Hesíode, que caldrà lliurar el 20 de desembre i que representarà el 15% de la puntuació final.

ACTIVITATS D'APRENENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENENTATGE
Setmana 1 12-16 setembre	Tema 1. Concepte de literatura grega	Per determ		RA4, RA5, RA6, RA7
Setmana 2 19-23 setembre	Tema 2. Els orígens i el caràcter de l'èpica grega	Per determ		RA4, RA5, RA6, RA7, RA9, RA11
Setmana 3 26-20 setembre	Tema 3. L'epopeia homèrica	Per determ	Dossier de textos	RA1, RA2, RA3, RA4, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11
Setmana 4 3-7 octubre	Tema 3. L'epopeia homèrica (4 d'octubre) Tema 4. La poesia hesiòdica (6 d'octubre)	Per determ	Dossier de textos	RA1, RA2, RA3, RA4, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11
Setmana 5 10-14 octubre	Tema 4. La poesia hesiòdica	Per determ	Dossier de textos	RA1, RA2, RA3, RA4, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11
Setmana 6 17-21 octubre	Tema 5. L'elegia i el iambe	Per determ	Dossier de textos	RA1, RA2, RA3, RA4, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11
Setmana 7 24-28 octubre	Tema 5. L'elegia i el iambe (25 d'octubre) Primera prova (27 d'octubre)	Per determ	Dossier de textos	RA1, RA2, RA3, RA4, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11
Setmana 8 31 oct. - 4 nov.	Tema 6. La lírica coral	Per determ	Dossier de textos	RA1, RA2, RA3, RA4, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11
Setmana 9 7-11 novembre	Tema 6. La lírica coral (8 de novembre) Tema 7. La poesia monòdica (10 de novembre)	Per determ	Dossier de textos	RA1, RA2, RA3, RA4, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11
Setmana 10 14-18 novembre	Tema 7. La poesia monòdica (15 de novembre) Tema 8. Els primers filòsofs grecs (17 de novembre)	Per determ	Dossier de textos	RA1, RA2, RA3, RA4, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11
Setmana 11 21-25 novembre	Tema 8. Els primers filòsofs grecs (22 de novembre) Tema 9. Literatura científica i tècnica (24 de novembre)	Per determ	Dossier de textos	RA1, RA2, RA3, RA4, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11
Setmana 12 28 nov. - 2 des.	Tema 9. Literatura científica i tècnica (29 de novembre) Tema 10. El naixement de la historiografia (1 de des.)	Per determ	Dossier de textos	RA1, RA2, RA3, RA4, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11

Setmana 13 5-9 desembre	<i>Dies 6 i 8 de desembre festius</i>			
Setmana 14 12-16 desembre	Tema 10. El naixement de la historiografia	Per determ	Dossier de textos	RA1, RA2, RA3, RA4, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11
Setmana 15 19-23 desembre	Tema 11. Sofística i oratòria grega (20 de desembre) Tema 12. La tragèdia grega (22 de desembre)	Per determ	Dossier de textos	RA1, RA2, RA3, RA4, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11
Setmana 16 9-13 gener	Tema 12. La tragèdia grega	Per determ	Dossier de textos	RA1, RA2, RA3, RA4, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11
Setmana 17 16-20 gener	Segona prova (17 de gener)	Per determ	Dossier de textos	RA1, RA2, RA3, RA4, RA7, RA8, RA9, RA10, RA11
Setmanes 18-19 24-28 gener 31 gen. - 4 febrer	Reavaluació	Per determ		

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENENTATGE
20 de desembre	Treball sobre la <i>Teogonia</i> d'Hesíode	Aula per determ. / Campus virtual		RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA6, RA7, RA8, RA9, RA11

NB. Les classes tindran lloc a la Facultat de Filosofia i Lletres, tot i que en funció de les necessitats dels alumnes algunes sessions es podran dur a terme a la Biblioteca d'Humanitats (els alumnes en seran prèviament avisats).